

SINIF YÖNETİMİNİN TEMEL KAVRAMLARI VE ÖZELLİKLERİ

Doç. Dr. Atilla Çimer

Temel Kavramlar

- Temel Kavramlar: **Eğitim, Örgüt, Yönetim, Okul, Sınıf**
 - Sınıf Yönetimi Kavramı
 - Sınıf Yönetiminin Önemi
 - Sınıf Yönetiminin Özellikleri
 - Sınıf Yönetimi Boyutları
 - **Sınıf Yönetimini Etkileyen Faktörler**

Sınıf yönetimi ile ilgili temel kavramlar

Örgüt

Yönetim

Eğitim Yönetimi

Okul Yönetimi

Sınıf Yönetimi

Eğitim?

- Bireyde kendi yaşantıları yoluyla kasıtlı olarak gerçekleştirdiği kalıcı izli, istendik davranış değişikliği meydana getirme surecidir (Erturk, 1975).

- Eğitimin tanımı aşağıdaki değişkenler üzerine kurulur:

1. Bireylerin kendi yaşantısında gerçekleşmesi,
2. İstendik olması,
3. Kalıcı olması, ve
4. Davranışın değişmesi.

Örgüt?

- İnsanların kendi güçlerini aşan amaçlarını gerçekleştirmek için bir araya gelerek oluşturdukları yapıdır.

- Örgütler aşağıdaki özellikleri ile tanımlanırlar;

1. Ortak amaç
2. Amaca dönük hiyerarşik yapı
3. Girdi, süreç ve çıktı ilişkileri ve
4. Yazılı kurallar

Yönetim

- Yönetim en eski bilimlerden birisidir. **Tarih boyunca insanlar ya yönetmiş ya da yönetilmiştir.**
- Yönetim evrensel özellikler taşımasına rağmen toplumdaki çeşitli nedenlerden dolayı farklılıklar mevcuttur.

Yönetim

- Yönetim bilgisi yeni gelişmekte olan bir bilgidir.
- Yönetimin bir disiplin olarak gelişmesi ve üniversitelerde bir ders olarak okutulması 19. yüzyılda olmuştur.
- Ülkemizde ise 1950'den sonra bu alanda gelişmeler olmuştur.
- Son zamanlarda yönetim alanındaki problemler bu alanda çalışan uzmanların sistematik araştırmalarına konu olmuş ve bu alandaki gelişmeler son yıllarda hızlanmıştır.

Yönetim?

Belirli amaçlara ulaşmak için başta
**insanlar olmak üzere parasal
kaynakları, demirbaşları,
hammaddeleri ve zamanı birbiri ile
uyumlu, etkili ve verimli kullanabilecek
kararlar alma ve uygulatma süreçlerinin
toplamıdır.**

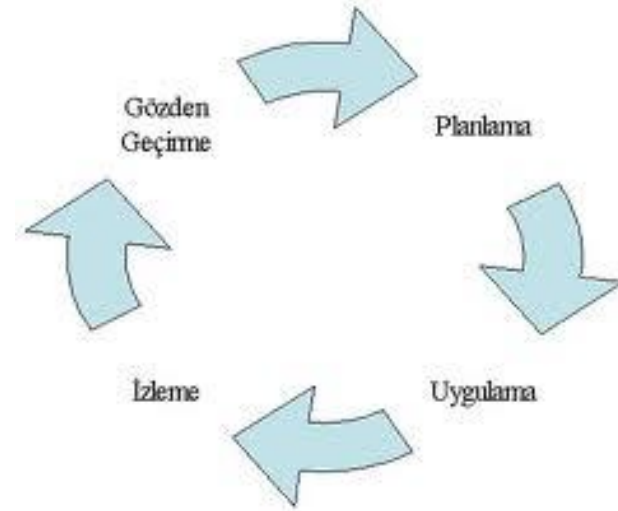
Veya

Örgütün amaçlarını gerçekleştirmek için
insan **ve madde kaynaklarının etkili bir
biçimde ve eşgüdüm içerisinde
faaliyetlerin yürütülmesidir.**

Bir Süreç Olarak Yönetimin Özellikleri

- **Amaca dönüktür** (Bireylerin tek başlarına güçlerini aşan ortak bir amacın varlığı),
- **Planlıdır**
- **İnsan ilişkilerini temel alır**
- **Bir grup etkinliğidir** (Birden fazla insanın varlığı)
- **İşbölümü ve uzmanlaşma gerektirir**

Eğitim Yönetimi

Eğitim Yönetimi, toplumun eğitim gereksinimlerini karşılamak üzere kurulan eğitim örgütünü, önceden belirlenen amaçları gerçekleştirmek için, etkili işletmek, geliştirmek ve yaşatmak sürecidir.

Eğitim yönetimini diğer yönetim alanlarından farklı kılan zellikler?

1. **Girdisi, sreğleri ve çıktısı insan olan tek sistemdir.**
2. **Eğitim tüm insanları yakından ilgilendiren bir hizmettir.**
3. **Eğitim rgtlerinde ürünü ve süreci değerlendirmek kolay bir süreç değildir.**

Okul?

- Toplumsal açık bir sistemdir ve daha büyük bir sistemin alt parçasıdır.
- Amaçları doğrultusunda girdilere süreçlere ve çıktılara sahiptir.
- Çevresi ile sürekli bir etkileşim halindedir. Okul çevresini dönüştürürken çevresi de okulu dönüştürür.
- Okulun alt sistemleri vardır

Okul Yönetimi

Okul yönetimi, okulu önceden belirlenmiş amaçlara ulaştırmak için eldeki tüm madde ve insan kaynağının katkılarını bütünleştirmek, etkili biçimde kullanmak, amaçlara dönük politika ve kararları uygulamak olarak ifade edilebilir.

SINIF?

- Sınıf okul sisteminin alt sistemidir.
- Belirli bir gelişim özelliğindeki bireylerin ortak bazı amaçları gerçekleştirmek için faaliyette buldukları ortamdır.
- Sınıf, yerine göre bazen bir laboratuvar, atölye ve spor salonu vs. ortamıdır.

Eğitimin Kalitesi ve Sınıf Yönetimi

Okulun sahip olduğu olabileceği kaynakların eğitsel amaçları için kullanımı, eğitim yönetiminin kalitesine bağlıdır. Bu kalite, **eğitim yönetimi hiyerarşisinin her basamağında yer almalıdır.**

Bu basamaklardan biri de;
SINIF YÖNETİMİDİR.

Sınıf Yönetimi Nedir?

- Sınıfta belli koşullar ve kurallar geliştirerek, öğretme ve öğrenme ortamının yönetilmesidir.
- Sınıf kurallarının kapsamlı şekilde planlanması ve uygulanması yoluyla sınıfta düzenin sağlanması ve öğrenme-öğretme için uygun bir ortamın oluşturulmasıdır.
- Sınıf kurallarının belirlenmesi, uygun bir sınıf düzeninin sağlanması, öğretimin ve zamanın etkili bir şekilde yönetilmesi ve öğrenci davranışlarının denetlenerek olumlu bir öğrenme ikliminin geliştirilmesi sürecidir.

Sınıf Yönetimi Nedir?

- **Sınıf yönetimi**, sınıf yaşamının bir orkestra gibi yönetilmesidir, içinde öğrenmenin gerçekleştiği bir çevrenin oluşturulabilmesi için gerekli olanak ve süreçlerin, öğrenme düzeninin, ortamının kurallarının sağlanması ve sürdürülmesidir.

Sınıf Yönetimi Nedir?

- **Sınıf yönetimi**, eğitim programı ve planı, öğretim yöntemi, eğitim etkinliği, teknoloji, zaman, mekan, öğretici ve öğrenci arasında etkili bir eşgüdümleme gerçekleştirerek, **öğrenmeye elverişli bir ortam ve düzenin sağlanması ve sürdürülmesi olarak tanımlanabilir.**

Sınıf Yönetimi Nedir?

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere **sınıf yönetimi**, öğrenci disiplini kavramıyla eş anlamlı olmayıp aksine, **etkili öğretme-öğrenme süreci oluşturulması için düzenin sağlanması ile ilgilidir...**

Sınıf Yönetiminin Boyutları

1. Sınıfın fiziksel ortamının yönetimi (Sınıf ortamının fiziksel koşulları ve düzenlenmesi)
2. Öğretimin yönetimi (Plan program etkinlikleri)
3. Zaman yönetimi (Süre kullanımına ilişkin etkinlikler)
4. Sınıfta ilişkiler yönetimi (Sınıf ortamının düzenlenmesine ilişkin etkinlikler)
5. Öğrenci davranışlarının yönetimi (Davranış düzenlemelerine ilişkin etkinlikler)

Sınıf yönetiminin önemi

- **Sınıf Yönetimi, eğitimin en ciddi ve belki de önemli alanıdır! Çünkü;**
 1. Etkili ve başarılı bir öğretim ortamının şartı, iyi bir sınıf yönetimidir.
 2. Öğrencilerin davranışlarını, duygularını ve öğrenmelerini etkiler
 3. Öğrenmeye ayrılan zamanın verimliliğini sağlar
 4. Öğrencilerin akademik başarı ve motivasyonunu artırır ve
 5. Öğrencilerde sorumluluk bilincini geliştirir ve davranışlarını kontrol becerisi kazandırır.

Sınıf Yönetiminin Kendine Özgü Özellikleri

Sınıf Yönetiminin Kendine Özgü Özellikleri -1

- Sınıf yönetimi okul yönetiminin daha dar bir uygulama alanıdır.
- Okul kültürü ve iklimi, sınıf yönetimini etkileyen bir faktördür.
- Toplumsal kültür, sınıf yönetimini etkiler.
- Sınıf yönetimi bir ülkenin eğitim politikasına göre farklılıklar göstermektedir.

Sınıf Yönetiminin Kendine Özgü Özellikleri - 2

- Sınıf yönetimi biçimi öğrencilerin ihtiyaçlarına, gelişim özelliklerine ve sınıfın düzeyine göre farklılıklar gösterir.
- Sınıf yönetimi, öğrencilerin olumlu davranışlarının sürdürülmesini ve olumsuz davranışlarının değiştirilmesini amaçlar.
- Öğretmenin yönetim yaklaşımı, sınıf yönetimini etkileyen kilit bir faktördür.

Sınıf Yönetiminin Kendine Özgü Özellikleri - 3

- Sınıf yönetiminde başarı, büyük ölçüde öğretimin yönetimine bağlıdır.
- Her ortamda geçerli olabilecek en etkili ve tek bir sınıf yönetimi yaklaşımı yoktur.
- Sınıf yönetimi etkili bir sınıf liderliğini gerektirir.
- Sınıf yönetimini etkileyen çok fazla iç ve dış etmen vardır.

Öğretmen

Sınıf
Yönetiminin
Temel Öğeleri

Sınıf
Ortamı

Öğrenci

Öğretmen

Sınıf yöneticisi olarak öğretmen, **belirli amaçlara ulaşmak için zaman ve madde kaynaklarını etkili bir şekilde kullanan ve öğrencileri amaca yönelik olarak harekete geçiren**, bu doğrultuda motivasyon, ödüllendirme ve iletişim gibi yönetsel süreçleri kullanan kişi olarak tanımlanabilmektedir .

Sınıfta Etkili Öğretmenin Özellikleri

- Konuşma ve dinlemede etkili iletişim becerilerine sahip olma,
- Etkili bir güdüleyici olma,
- Yapıcı, yaratıcı, sabırlı, esnek ve hoşgörülü olma,
- Öğrencilerin bireysel farklılıklarını gözetererek, onları ilgi, ihtiyaç ve kültürel yönden tanıma,
- Demokratik, kültürel, ekonomik yapı ile toplum ve çevre sorunlarıyla ilgilenme,

Sınıfta Etkili Öğretmenin Özellikleri

- İnsan sevgisiyle dolu ve açık görüşlü olma,
- Yetenek ve tecrübelerini zekice kullanarak öğrenmeyi gerçekleştirme,
- Eğitim teknolojileri hakkında bilgi sahibi olarak onları eğitim öğretim ortamında ve öğrenmenin geliştirilmesinde kullanabilme.
-

Öğrenci

- Sınıf yönetiminin merkezinde öğrenci vardır.
- Öğretmen sınıftaki öğrencilerin her birinin **bir birey** olduğunu unutmamalıdır.
- Sınıftaki öğrencilerden bazıları diğerlerinden **daha hızlı öğrenir, bazıları daha baskındır, bazıları daha inatçı veya daha yaratıcıdır.**
- Ayrıca öğrenciler arasında **ekonomik, sosyal ve psikolojik kaynaklı farklılıklar** olabildiği gibi her bir öğrencinin ilgi, ihtiyaç ve beklentileri de farklı olabilmektedir.

Öğrenci Özellikleri

- Bireysel farklılıklar, her bir öğrenci;
 - aile kökeni,
 - genetik özellikleri,
 - cinsiyeti,
 - yaşı,
 - zeka yapısı,
 - yetenekleri,
 - ilgileri,
 - zihinsel, duygusal ve psikolojik gelişim özelliklerini

kapsayan geniş bir yelpazede **birbirlerinden farklı özellikler** taşımaktadırlar.

Sınıf Ortamı

Sınıf ortamı,

- ortamın fiziksel özellikleri ve psikolojik donanımı,
- öğretim programı,
- öğrencilerin sahip oldukları bilişsel, duyuşsal ve psikomotor giriş davranışları,
- öğrenme özellikleri,
- ilgi alanları,
- alışkanlıkları,
- kişilik özellikleri,
- öğretmenin niteliği ve özellikleri ile
- tüm özellikler arasındaki etkileşimden oluşmaktadır.

Sınıfın Yapısal Özellikleri

- Çok boyutluluk
- Yakınlık -Anındalık
- Tahmin edememe - Öngörememe
 - Açıklık
 - Ortak tarih

Çok boyutluluk

Sınıfta aynı anda bir çok etkinlik bir arada yapılabilir.

Kimi öğrenciler okurken kimileri yazmakta, kimileri tartışmakta olabilirler.

Öğretmen bu etkinlikleri sınıfın amaçları doğrultusunda bütünleştirebilmelidir.

Yakınlık-Anındalık

Sınıfta olaylar **anında oluşur** ve bunları **ileri bir zamanda düşünmek, ertelemek olanaklı değildir.**

Öğretmenin her olaya yetişmesi, her soruya yanıt olması gerekir.

Tahmin Edememe -Öngörememe

Ne kadar iyi planlanırsa planlansın
**sınıfta olabilecek her şeyi
önceden tahmin etmek
olanaklı değildir.**

Her şey yolunda giderken bir
öğrencinin burnunun kanaması
ya da bayılması vb. bir olayı
önceden tahmin etmek olanaklı
değildir.

Açıklık

Sınıfta olup bitenlerde gizlilik yoktur.

Olaylar herkesin gözü önünde yaşanır.

Ortak tarih

- Sınıf bir aile gibidir.
- **Sınıfta yıl boyunca yaşanan olumlu ve olumsuz olayları bütün sınıf birlikte yaşar ve yaşananlar ortak bir tarih oluşturur.**
- Bu ortak tarihin bilinmesi sınıfın geleceğine ilişkin kestirimlerde bulunmaya yardımcı olabilir.

Sınıf Yönetimini Etkileyen Faktörler

Etkinlik

Yanınızdaki arkadaşınızla birlikte tartışarak size göre sınıf yönetimini etkileyebileceğini düşündüğünüz en önemli **beş faktörü yazınız** ve açıklayınız.

Sınıf Yönetimini Etkileyen Faktörler

Sosyal Faktörler

Eğitim Öğretime İlişkin Faktörler

Psikolojik Faktörler

Aile

Toplumsal
Normlar
Değerler
İnançlar

Çevre

Kitle İletişim
Araçları

Okulun Yapısı

Öğretmenlerin
Özellikleri ve
İhtiyaçları

Öğrencilerin
Özellikleri ve
İhtiyaçları

Sosyal Faktörler

- Aile
- Toplumsal normlar ve değerler
- Çevre
- Kitle iletişim araçları

Aile ile ilgili Faktörler

- Ailenin ekonomik durumu
- Ailenin eğitim düzeyi
- Ailede çocuk sayısı
- Ailenin çeşidi
- Anne-babanın ayrı ya da ölmüş olması,
- Aile içi şiddet ve huzursuzluk,
-

Aile ile ilgili Faktörler

- Eğitim ailede başlar ve kişilik yapısının temel davranışları büyük ölçüde ailede atılır. Bunların sonradan değiştirilmesi çok güç olur.
- **Tembel-çalışkan, doğrucu-yalancı, pısrık-girişken vb** ikilemlerin kazanılması ailede başlar, gelişir ve çoğu zaman da pekişir. **Okulun bunları değiştirebilmesi güçtür, uygun çözüm; önceden aileyi etkilemektedir.**

Toplumsal Norm ve Değerler

- Norm, kişilerden ve gruplardan beklenen davranış biçimi, önceden belirlenmiş ve uyulması gereken kurallardır.
- **Normlar**, değerlerden daha sınırlı ancak daha emredicidir.
- **Değerler**, pek çok normun ortaya çıkmasının nedenidir.

Ahilik'den Günümüze
Ticarette Son Trendler
Kaçakçılık
Sahtecilik
Doğandırıcılık

Çevre

- Bir okulun çevresini, okulu etkileyen varlıkların, olay ve olguların, düşüncelerin tümü oluşturur.
- Okul çevresi, **yakın ve uzak çevre** olarak ikiye ayrılır.
- **Okulun yakın çevresini**, aileler ve öğrenci velileri oluşturmaktadır.
- **Uzak çevreyi** ise okulun etkileşim içinde olduğu siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel çevre oluşturmaktadır.

Beklentiler

- **Öğretmen ve aile beklentileri. Her iki grupta öğrencinin akademik ve sosyal başarılarının üst düzeylerde olmasını ister.**
- **Ancak bu beklentiler, öğrencilerin ulaşabilecekleri kadar yüksek olmalıdır.**
- **Eğer öğrencilerin ulaşamayacakları kadar yüksek olursa ve ulaşamazlarsa çocuklarda okula karşı soğuma ve psikolojik rahatsızlıklar ortaya çıkar.**

Kitle İletişim Araçları

- Çocuğun dış dünyayı algılayabileceği duyu organı gözüdür ve dış dünyadaki olayları görme duyusu yoluyla algılamaktadır. Bu nedenle, bir **çocuk için öğrenme gördüğünü taklit etmedir.**
- Kitle iletişim araçlarının bireyler üzerindeki etkisinin farklı biçimlerde ve miktarlarda olduğu bir gerçektir. **Gerçekleşen etkinin niteliği ve derecesi kişiden kişiye değişir.**

PSİKOLOJİK Faktörler

Öğrencilerin Özellikleri
ve İhtiyaçları

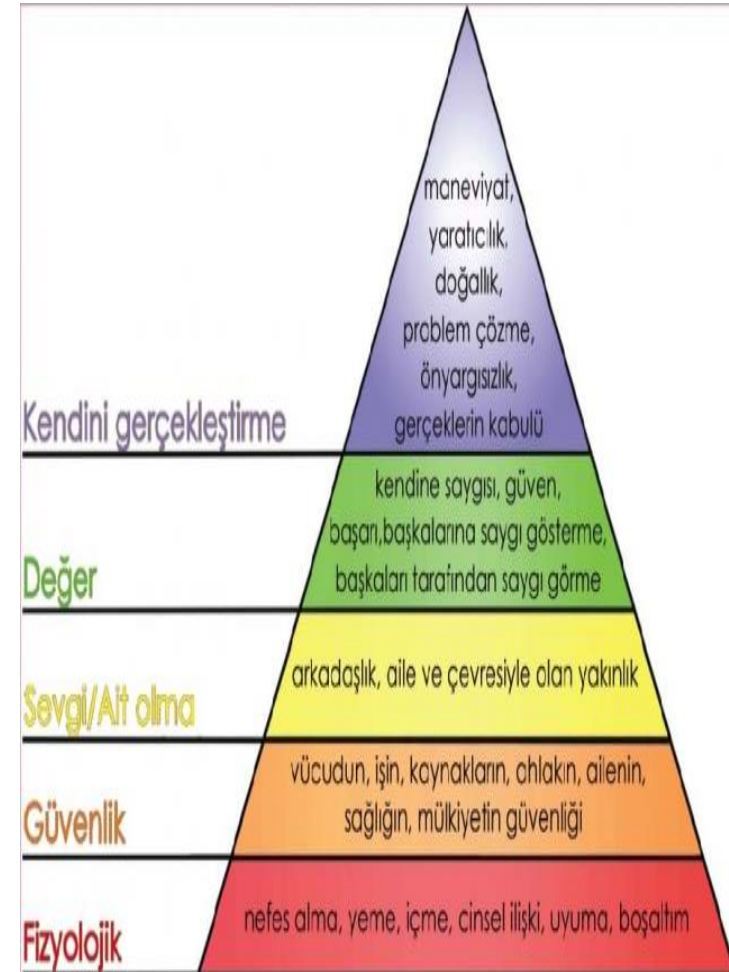
Öğretmenlerin
Özellikleri ve İhtiyaçları

Öğrencilerin Özellikleri ve İhtiyaçları

- Maslow, ihtiyaçları aşamalı bir düzen içinde düşünmüştür. Buna göre, ihtiyaçlar piramidinin temelinde **biyolojik/fizyolojik ihtiyaçlar**, en üst katında da **psikolojik ihtiyaçlar** yer almaktadır. Bu ihtiyaçlar;

- Fizyolojik ihtiyaçlar**
- Güvenlik ihtiyacı**
- Sosyal ihtiyacı**
- Kendini gösterme ihtiyacı**
- Kendini gerçekleştirme ihtiyacı**

Öğrencilerin Özellikleri ve İhtiyaçları

Öğretmen öğrenci ihtiyaçlarını analiz etmeli ve sınıfı yönetirken bu ihtiyaçları mümkün olduğunca karşılamaya çalışmalıdır.

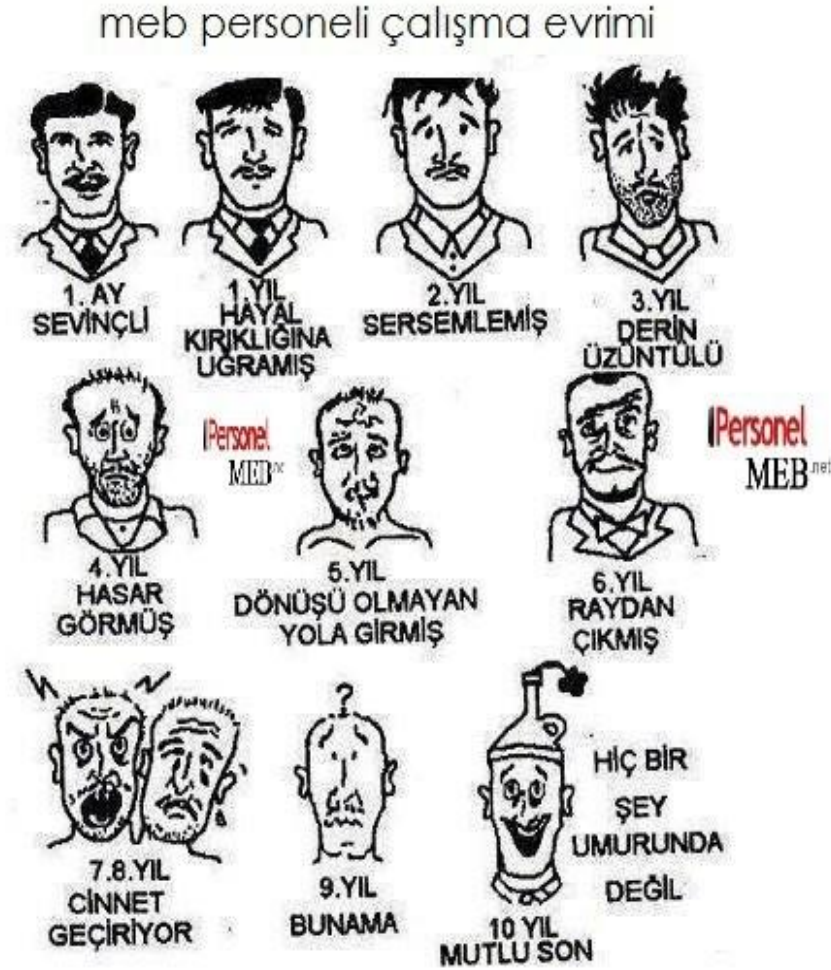
Öğrencilerin Özellikleri ve İhtiyaçları

- Tüm yaşlarda okul çağındaki çocukların sınıf içerisindeki davranışlarını etkileyen önemli etmenlerden birisi de **okul ve sınıf içinde kurdukları arkadaşlık ve akran ilişkileridir.**
- **Akran ilişkileri** sayesinde bireyler sosyal becerilerini geliştirir, sosyalleşir, benlik duygusu kazanır, kendi yaşamlarını anlamlandırarak birbirlerine sosyal ve duygusal açıdan destek olurlar.
- **Akran ilişkileri ve baskıları, diğer yandan, şiddet ve zorbalık olaylarının temelinde yer almaktadır.**
- Zorbalığa maruz kalan çocuklarda fiziksel ve psikolojik gelişim engellenmektedir.

Öğretmenlerin Özellikleri ve İhtiyaçları

- Öğretmenin özellikleri, mesleki deneyimi, öğretim stili, kültürü, aldığı hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimi sınıf yönetimini olumlu yönde etkiler.
- Öğrenciler, **öğretmenin görünüş, konuşma, davranış ve dersine verdiği önemden** etkilenirler.

Eğitim Öğretime İlişkin Faktörler

- Sınıf yönetimini etkileyen eğitim ortam ve durumları ile okulun yönetim yapı ve işleyişi ile ilişkili etkenlerdir.

Bunlar;

1. Okulun yönetim yapısı ve işleyişi
2. Öğretmen nitelik ve eğitimi
3. Öğretmenlerin okul amaç ve değerlerine bağlılığı
4. Kontrolü kaybetme korkusu
5. Dersin işlenişi
6. Sınıfın fiziksel durumu
7. Sınıf kurallarının belirsizliğidir.

Okul Yönetiminin Yapısı ve İşleyişi

- Okul yöneticilerini yönetim tarzları öğrFaktörlerin sınıf yönetim tarzlarını etkiler. Yöneticiler okulda üç tür yönetim tarzı uygulayabilirler.
- **Bunlar;**
 1. **Otoriter yönetim tarzı;** kararların yönetici tarafından alınıp uygulandığı yönetim tarzıdır.
 2. **Demokratik yönetim tarzı;** kararların çalışanlarla birlikte alındığı yönetim tarzıdır.
 3. **Başiboş yönetim tarzı;** çalışanların okul amaçlarını gerçekleştirme konusundaki karar ve uygulamalarında serbest bırakıldıkları yönetim tarzıdır.

Öğretmen Nitelik ve Eğitimi Durumu

- Öğretmenlerin almış oldukları eğitim ve bu mesleği seçmedeki isteklilik durumu, sınıfı yönetim uygulamalarını etkiler.

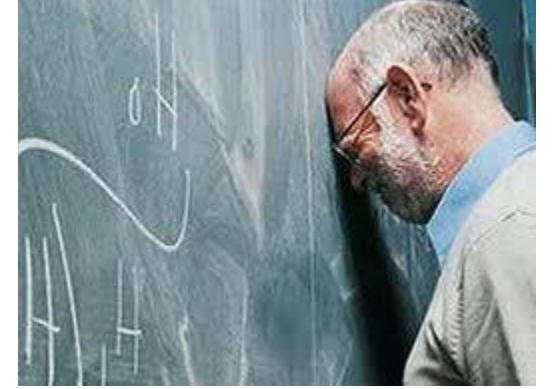
Öğretmenlerin Okul Amaç ve Değerlerine Bağlılığı

- Öğretmenlerin, öncelikli olarak **öğrencilere kazandırılması gerekenler konusundaki inançları** onların sınıf yönetim tarzlarını etkilemektedir.
- **Okulun öncelikli amacına göre öğretmen sınıf yönetimi ve öğretim yöntemi tarzını değiştirmektedir.**
- Öğretmenlerin, **öğretim amaçlarını ve bunlara ulaşmak için gerçekleştireceği işlemleri öğrencileriyle paylaşması** sınıfı yönetmesini kolaylaştıracaktır.
- Öğretmen her fırsatta öğrencileri sınıfın amaç ve hedeflerini gerçekleştirme işlemlerine katmalıdır.

Kontrolü Kaybetme Korkusu

- Öğrenciyi sınıfta yeteri kadar güdüleyecek bilgi ve beceriye sahip olmayan öğretmenin öğrenci üzerinde etkili olması mümkün değildir.
- Öğretmen, kontrol mekanizmasını sağlam temellere bağlayabilmek ve kaybetmemek için **bütün yetkileri kendisinde toplamakta ve kuralların belirleyicisi durumuna gelmektedir.**

Dersin İşlenişi

- Öğretmenin dersi işleyiş şekli sınıfın yönetimini doğrudan etkilemektedir.
- Ders işlerken, öğretmenin konuya uygun öğretim stratejisini seçebilmesi ve uygun materyallerle desteklemesi öğrencinin dikkatini çekmeyi ve sınıfın yönetilmesini kolaylaştıracaktır.

Dersin İşlenişi

Öğretmen sınıfta konuşmaya başladığında;

- Ne söylemek istediği,
- Gerçekte o sırada ne söylediği,
- Dinleyenlerin konuşulandan ne anladığı,
- Dinleyenlerin ne duymak istedikleri,
- Dinleyenin gerçekte ne duyduklarını,

göz önünde bulundurmalarıdır.

Sınıfın Fiziksel Durumu

- Öğretim çevresi fiziksel, sosyal ve eğitsel öğelerden oluşur.
- Öğretim çevresi öğretim amacıyla ve çocukları kapsayacak şekilde düzenlenmelidir.
- Sınıf ortamı; sınıfın fiziksel düzeni, psikolojik durumlar ve öğrencilerin duyuş ve değerlendirmelerini etkileyen sosyal ve kültürel öğelerin etkileşiminin ürünüdür.
- Bir insan için kişilik ne ise, sınıf içinde **ortam** odur.

Sınıf Kurallarının Durumu

- Sınıf kurallarının belirleniş şekli, açıklığı ve sayısı sınıf yönetimini etkileyen etkenlerdendir.
- Sınıf ortamında öğretmen ve öğrenci sorumluluğunu bildiğinde **derse katılmak ve katılımı sağlamak daha kolay olmaktadır.**
- Öğretmen, sınıfı sınıfla birlikte yönetme konusunda kararlı olur ve her bir öğrencinin sorumluluk yüklenmesini sağlarsa sınıf içerisinde sınıf yönetimini olumsuz etkileyecek davranışlar ortadan kalkacaktır.

